

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kolozsvár
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4 Szakterület	Történelem
1.5 Képzési szint	Mesteri (MA)
1.6 Szak / Képesítés	Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	ETNIKAI ÉS NEMZETI KISEBBSÉGEK IRANTI KORMÁNYZATI ÉS NEMZETKÖZI POLITIKÁK HMM4334 Guvernanta și politicile internaționale privind minoritățile etnice și naționale HMM4334						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. KANTOR ZOLTAN egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. KANTOR ZOLTAN egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	3	2.6 Értékelés módja	E	2.7 Tantárgy típusa	OBL

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	28	3.3 szeminárium/labor	28
3.4 Tantárvben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:	óra				
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása	22				
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás	20				
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása	20				
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)	8				
Vizsgák	3				
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja	48				
3.8 A félév össz-óraszámja	56				
3.9 Kreditszám	7				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• -
4.2 Kompetenciabeli	• -

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A kurzus során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumok során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Kál

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A doméniumnak megfelelő specifikus fogalmak elsajátítása és használata • A társadalomtudományok kutatási eszközeinek az alkalmazása • Saját kutatási projekt megtervezésének és végrehajtásának képessége • Adatgyűjtési képesség • Elemzési képesség
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Kritikai gondolkodás kialakítása • Beszédkészség kifejlesztése • Közösségben végzett munka összehangolása • Elemző- és szintetizáló készség • Számítógéphasználat

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A nacionalizmussal foglalkozó tanulmányok alapján ismertetni és elemezni a nemzetek kialakulásának elméleteit, történetét, jelenét. • A 20. század végi és 21. század eleji azon kormányzati politikákat és nemzetközi keretszerződéseket, egyezményeket és intézményeket ismertetni, amelyek a nemzetépítés, államépítés és a többségi nemzet valamint a kisebbségek közötti viszonyt szabályozzák.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A nacionalizmuselméletek fogalomkészletét elsajátítani, elemezni, distingválni, • A nacionalizmuselméletek és elemzési irányzatok fő szerzőit, munkásságukat megismerni. • Az állam és nemzet kialakulásának, intézményesítésének folyamatait megérteni • A többségi és kisebbségi entitások normaviszonyait, normatív rendszereit és szociológiai empirikus adottságait feltárni, elemzeni, értelmezni. • Nemzetközi és nyugat- illetve közép-kelet-európai, valamint Kárpát-medencei esettanulmányokat, kisebbség-többség viszonyokat, intézményrendszereket megismerni, értelmezni, összehasonlítani.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A kurzus ismertetése. Bevezetés. A probléma.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
2. Történelmi gyökerek	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
3. Fogalmak. Meghatározások. Módszertani problémák Nemzet. Etnicitás. Állam. Nemzetállam. Politikai közösség. Nemzeti kisebbség. Etnikai csoport. Politikai értelemben vett nemzet – Kulturális értelemben vett nemzet. Polgári nacionalizmus – etnikai nacionalizmus.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	

Kal

Nacionalizmus – patriotizmus.		
4. „Modern” elméletek. Ernest Gellner, Benedict Anderson, Michael Mann, Michael Hechter, Schöpflin György, Liah Greenfeld, Miroslav Hroch Társadalmi változás. Agrártársadalom --- ipari társadalom. Kultúra és állam	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
5. A nacionalizmus mint politikai elv. A fázismodell. Az időzónák. Gellner nacionalizmus-tipológiája. A nemzet, mint képzelt politikai közösség. Távolsági nacionalizmus. „Nyomda-kapitalizmus”, írásbeliség, vallás, társadalmi struktúra. Kitalált hagyományok.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
6. Etnoszimbolista / „Pre-modern” megközelítések. Az etnikai mag. Vertikális és horizontális nemzetek. A modern nemzetek kialakulása. Az etnoszimbolizmus. A nemzeti mozgalmak.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
7. Az állam és a nemzet. Társadalmi változás/átalakulás: Modernitás, iparosodás, kapitalizmus. Terület, egység, határ, jogrend, hivatalos nyelv. Államformák. Az nyugati és keleti abszolutista állam. Despotikus és infrastrukturális hatalom. A politikum etnicizálódása – az etnikum politizálása. A nemzetállam vége? Globalizáció. Állampolgárság.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
8. Állam és nemzeti kisebbség		
9. Antropológiai és pszichológiai megközelítések. Szociálpszichológiai megközelítések.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
10. A nemzeti identitás. Kötelékek és határok. A nemzeti érzés. Csoport és kategória. Etnicitás. Etnikai csoport. A nemzeti identitás. Az emlékezet. A nemzeti örökség.		
11. Antropológiai és pszichológiai megközelítések. Szociálpszichológiai megközelítések. A nemzeti identitás. Kötelékek és határok. A nemzeti érzés. Csoport és kategória. Etnicitás. Etnikai csoport. A nemzeti identitás. Az emlékezet. A nemzeti örökség.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
12. Liberalizmus és kommunitarizmus. Igazolható és igazolhatatlan nacionalizmus. Egyenlőség, szabadság, igazságosság értelmezések.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés,	

6. Kisebbségi kérdés Magyarországon.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
7. Csángó kérdés. Roma kérdés.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
8. Határon túli magyarok Határon túli magyarok: (nemzeti)kisebbség vagy (rész)társadalom?	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
9. Többség-kisebbség. Interetnikus viszonyok a Kárpát-medencében	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
10. Etnikai, etnoregionális pártok	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
11. Nemzeti kisebbségi elitek	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
12. A magyar kormányok kisebbségpolitikája. Státustörvény. „Kettős állampolgárság”	Problematizálás, szemléltetés, vita.	
13. A kisebbségek (határon túli magyarok) képvisellete az EU-ban		
14. Nemzetpolitika. A magyar nemzetpolitika döntéshozatali mechanizmusai és végrehajtási apparátusa. A nemzetpolitika támogatási rendszere. A nemzetpolitika kiemelt programjai. A nemzetpolitika dokumentumai (nemzetpolitikai stratégia. Nemzetpolitika és közigazgatás.		

Bibliográfia

- Anderson, Benedict: Képzelt közösségek. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény.* Budapest: Rejtjel, 2004.
- Anderson, Benedict: Képzelt közösségek: megjegyzések a nacionalizmus eredetéről és terjedelméről. *Janus*, 1989/VI.1, 3-12.
- Andreas Wimmer – Nina Glick Schiller: Methodological nationalism and beyond: nation-state building, migration and the social sciences. *Global Networks*, 2, 4 (2002) 301–334. (megjelenik magyar a *Magyar Kisebbség* folyóiratban)
- Anthony D. Smith: A nemzetek eredetéről. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény.* Budapest: Rejtjel, 2004.
- Anthony W. Marx: A kirekesztő nemzetállam. *Magyar Kisebbség*, 2006. 3-4. sz.
- Bauer, Otto: A nemzetiségi kérdés és a szociáldemokrácia. In Zalai Edvin (szerk.): *A nemzeti kérdésről: a nemzeti kérdés lenini elméletének kialakulása 1896-1914.* Budapest: Kossuth, 1988.
- Bretter Zoltán: Gondtalanságból elkövetett nacionalizmus: J. S. Mill és Lord Acton a nemzeti elvről. In *Mi a nemzet?*, Budapest: Akadémiai, 1998.
- Brubaker, Rogers: Ártalmas állítások: mítoszok és tévképzetek a nacionalizmus-kutatásban. *Beszélő*, 1996. 7. sz. 26-41.

168

- Connor, Walker: Nemzet, állam, nemzetállam. *Világosság*, 1998. 8-9. sz. 645-646.
- Demeter Attila: Adalékok a nemzeteszme és a nacionalizmus értelmezéséhez. *Limes*, 2009. 4. sz.
- Demeter M. Attila: A nemzet modern eszméjének kialakulása a francia forradalom idején. In Demeter M. Attila: *Republikánizmus, nacionalizmus, nemzeti kisebbségek*. Kolozsvár: Pro Philosophia, 2005. 37-73.
- Dieckhoff, Alain: Egy megrögzöttség túlhaladása – a kulturális és politikai nacionalizmus fogalmainak újraértelmezése. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Donald L. Horowitz: A primordialisták. *Magyar Kisebbség*, 2006. 1-2. sz.
- Egry Gábor: Kétséges egység. *Limes*, 2009. 4. sz.
- Gellner, Ernest: A nacionalizmus és a komplex társadalmak kohéziójának két formája. In Bretter, Zoltán és Deák, Ágnes (szerk.): *Eszmék a politikában: a nacionalizmus*. Pécs: Tanulmány Kiadó, 1995, 188-212.
- Gellner, Ernest: A nacionalizmus kialakulása – a nemzet és az osztály mítoszai. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Gellner, Ernest: A nacionalizmus tipológiája. *Regio*, 2007. 1. sz.
- Gellner, Ernest: *A nemzetek és a nacionalizmus*. Budapest: Napvilág, 2009.
- Hobsbawm, Eric J.: *A nacionalizmus kétszáz éve*. Budapest: Maecenas, 1997, "Bevezetés", "A nemzet mint újdonság: a forradalomtól a liberalizmusig", 7-60.
- Hobsbawm, Eric J.: Tömeges hagyomány-termelés: Európa, 1870-1914, In Hofer Tamás és Niedermüller Péter (szerk.): *Hagyomány és hagyományalkotás*. Budapest, 1987, 127-197.
- Hroch, Miroslav: A nemzeti mozgalomtól a nemzet teljes kifejlődéséig: a nemzetépítés folyamata Európában. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- John Hutchinson: Etnicitás és modern nemzetek. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- John Stuart Mill: A képviseleti kormány. XVI. Fejezet: A nemzetiségről, a képviseleti kormányhozi viszonyában. In John Stuart Mill: *A képviseleti kormány*. 1867 295-306.
- Kántor Zoltán: Nacionalizmus. Izmus? *Confessio*, 2005. 3. sz.
- Kántor Zoltán: Tudományos vagy politikai kérdés a nemzet meghatározása? *Limes*, 2009. 4. sz.
- Katherine Verdery: „Nemzet” és „nacionalizmus”: merre tovább? In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Liah Greenfeld: Nacionalizmus és modernitás. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Lord Acton: Nacionalizmus. In Ludassy Mária (szerk.): *Az angolszász liberalizmus klasszikusai I.*, Budapest: Atlantisz, 1991, 120-152.
- Losoncz Alpár: A nemzet, mint megoldás és mint probléma. *Limes*, 2009. 4. sz.
- Michael Hechter: A nacionalizmus megfékezése. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Michael Mann: A modern európai nacionalizmus kialakulása. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Renan, Ernest: Mi a nemzet? In Bretter Zoltán és Deák Ágnes (szerk.): *Eszmék a politikában: a nacionalizmus*. Pécs: Tanulmány Kiadó, 1995. 171-187.
- Renner, Karl: Az ausztriai nemzetek harca az államért. In Zalai Edvin (szerk.): *A nemzeti kérdésről: a nemzeti kérdés lenini elméletének kialakulása 1896-1914*. Budapest: Kossuth, 1988.
- Rogers Brubaker: A nemzet mint intézményesült forma, gyakorlati kategória, esetleges esemény In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Schöpflin György: A mítosz funkciói és a mítoszok taxonómiája. In Schöpflin György: *A modern nemzet*. Gödöllő-Máriabesnyő: Attraktor, 2003.
- Schöpflin György: Nemzet, Modernitás, Demokrácia. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Smith, Anthony D.: A nacionalista mozgalmak kialakulása. *Korunk*, 1993. 11. sz. 40-51.
- Smith, Anthony D.: A nacionalizmus és a történészek. In Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Smith, Anthony D.: A nacionalizmus. In Bretter, Zoltán és Deák, Ágnes (szerk.): *Eszmék a politikában: a nacionalizmus*. Pécs: Tanulmány Kiadó, 1995.

- Smith, Anthony D.: Az 'aranykor' és a nemzeti újjáéledés. *Café Babel*, 1996. 1. sz. 11-25.
- Smith, Anthony D.: Kiválasztott népek: miért maradnak fenn egyes népcsoportok? In Bretter, Zoltán és Deák, Ágnes (szerk.): *Eszmék a politikában: a nacionalizmus*. Pécs: Tanulmány Kiadó, 1995, 27-51.
- Smith, Anthony D.: Nacionalizmus és a millennium. *Café Babel*, 15-25.
- Sztálin, I. V.: Marxizmus és nemzeti kérdés. In Zalai Edvin (szerk.): *A nemzeti kérdésről: a nemzeti kérdés lenini elméletének kialakulása 1896-1914*. Budapest: Kossuth, 1988.
- Taylor, Charles: Nacionalizmus és modernitás. *Világosság*, 1995. 8-9. sz. 5-27.
- Varga Zs. András: Nemzet és jogalanyiség. *Limes*, 2009. 4. sz.
- W. Connor, D. McCrone, A. D. Smith, C. Calhoun, K. Verdery, R. Brubaker, L. Greenfeld
- Weber, Max: *Gazdaság és Társadalom: a megértő szociológia alapvonalai 2/1*. Budapest Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1992, "Etnikai közösségi kapcsolatok", 91-107.
- Weber, Max: *Gazdaság és Társadalom: a megértő szociológia alapvonalai 2/3*. Budapest Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1996, "A 'nemzet'", 27-31.
- A nacionalizmussal foglalkozó tanulmányok jelentős része megtalálható az alábbi honlapon: <http://adatbank.transindex.ro/belso.php?alk=53&k=5>
- **Nemzetpolitika oktatása segédhonlap:** http://bgazrt.hu/npki/a_nemzetpolitika_oktatasa/
- **Folyóiratok:** *Regio, Pro Minoritate, Magyar Kisebbség, Fórum, Létünk, Korunk, Erdélyi Társadalom, Kisebbségkutatás*
- **Honlapok:**
<http://www.npki.hu/>
<http://kisebbségkutato.tk.mta.hu/>
<http://www.foruminst.sk/>
<http://adatbank.transindex.ro/>
<http://www.eokik.hu/>
http://lex.jak.ppke.hu/~holmes/flachbarth/Flach_honlap/Bemutatkozas.html
<http://www.kulugyiintezet.hu/>
<http://www.tra.hu/>

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Jelen tantárgy 14 megjelölt téma szerint épül fel két órás kurzusból és a 2 órás szemináriumból. A szemináriumok tagolása: esettanulmány, elemzés, vita, debate, szimuláció a bemutatott referátum alapján. A szemináriumokon való részvétel kötelező, valamennyi diáknak három szemináriumi referátumot kell bemutatnia e három témában.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A tantárgy alapismereteinek megértése, ismerete, értelmezése,	Írásbeli vizsga	40%
10.5 Szeminárium	A hallgatók aktív részvétele a szemináriumokon, 2 referátum és két prezentáció bemutatása, A referátumok egyenként min. 4 -max. 6 oldalas, írott, könyvészet kötelező feltüntetésével elkészített beadandó dolgozat, mely a végső jegy 20%-t jelenti.	2 referátum bemutatása és megvédése.	40%

	Félévi dolgozat írásban való beadása, beküldése emailben a vizsgaidőpontig.	Fogalmak helyes használata, formai követelmények teljesítése	20%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> Szemináriumok minimum 75% aktív jelenlét. Átmenő jegy (5) elérése minden felmérési kategóriánál. 			

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

Dr. Kántor Zoltán

Dr. Kántor Zoltán

Jutalmazási javaslat
2018.V. 20

Kántor Zoltán

Kel